

Asia: VN/27450/2022

Valtiovarainministeriön asetus eräiden hallinnon yhteisten sähköisen asioinnin tukipalveluiden tuottamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtiovarainministeriön ehdotus koskee Euroopan unionin datanhallinta-asetuksen täytäntöönpanoa säädöksen edellyttämien kansallisten viranomaisten asettamisen osalta.

Datanhallinta-asetus pyrkii edistämään julkisen sektorin hallussa olevan muun kuin avoimena datana annettavissa olevan datan uudelleenkäyttöä sekä helpottamaan datan liikkuvuutta yksityisten toimijoiden välillä. Asetus luo oikeudellista perustaa eurooppalaisten yhteiskuntien pehmeälle infrastruktuurille eli aineettomille rakenteille, kuten ohjelmistoille, rajapinnoille ja standardeille, jotka mahdollistavat datan tehokkaan jakamisen ja hyödyntämisen eri toimijoiden välillä ja jäsenmaiden rajat ylittäen.

Teknologiateollisuus ry pitää tärkeänä, että Suomi harjoittaa edistyksellistä tietopolitiikkaa, joka parantaa suomalaisten yritysten edellytyksiä menestyä taloudessa, jossa datan merkitys tuotannontekijänä ja innovaatioresurssina kasvaa vauhdilla. Tämä edellyttää osaltaan EU:n datasääntelyn tehokasta ja tarkoituksenmukaista toimeenpanoa, mukaan lukien kansallisten datanhallinnan puitteiden ja käytänteiden päivittämistä.

Keskitetty tietopiste

Ehdotuksen mukaan datanhallinta-asetuksen 8 artiklassa säädetty keskitetyn tietopisteen ylläpitotehtävä osoitettaisiin Digi- ja väestötietovirastolle, joka tuottaisi tietopisteen osana nykyistä avoindata.fi-palveluportaalia.

Pidämme ratkaisua tarkoituksenmukaisena. Kyseisen palvelun kautta saataville asetetut suojatut tietoaineistot ovat metatietoineen löydettävissä. On kuitenkin oletettavaa, että palvelu pitäytyisi katalogimaisena ratkaisuna, ja tietoaineistojen jakaminen lupapyyntökäsittelyineen säilyisi datanhaltijaorganisaatioiden ja alakohtaisten tietopisteiden tehtävänä.

Kuten asian valmistelua edeltäneessä ministeriöiden välisen työryhmän selvityksessä todetaan, avoindata.fi-tyyppinen katalogiratkaisu ei vähennä uudelleenkäyttäjien kustannuksia tai tue tiedon hyödyntämistä. Näiltä osin onkin mielestämme tarkemmin selvitettävä, miten tietopistettä ja siihen liittyviä palveluita tulisi kehittää ja miten tietopisteestä vastaava DVV yhdessä datanhaltijaorganisaatioina toimivien julkishallinnon toimijoiden kanssa voisi madaltaa kynnystä tiedon uudelleenkäyttöön.

Tältä osin kyseeseen voivat tulla tietopistepalvelun toiminnallisuuksien lisäksi suojattuja tietoaineistoja avaavien viranomaisten yhdenmukaiset tietomallit ja menettelyt sekä osaaminen. Tietoa avaavien viranomaisten ja sitä hyödyntävien yritysten tarpeet on otettava erityisen tarkkaan huomioon jatkoselvitystä tehtäessä. Myös verrokkimaissa tehtävät ratkaisut on hyvä kartoittaa ja huomioida ratkaisuja valmisteltaessa.

Suojatun datan saataville asettamista tukeva toimivaltainen elin

Datanhallinta-asetuksen 7 artiklan mukaan jäsenvaltion on nimettävä vähintään yksi toimivaltainen elin tukemaan julkisen sektorin elimiä suojatun datan saataville asettamisessa.

Sikäli kuin on tarpeen vahvistaa yhden toimivaltaisen elimen asemaa ja resursseja yleisenä tuen antajana, on perusteltua rakentaa jonkun nykyisen viranomaisen tehtävien päälle. Tällöin vaihtoehtoina ovat käytännössä Tilastokeskus ja DVV, joista ensin mainitulle ehdotetaan osoitettavan mainittu tehtävä. Suhtaudumme ehdotukseen varauksellisen myönteisesti. Tilastokeskuksella vaikuttaa olevan sen osaaminen ja kokemus huomioiden parhaat edellytykset ottaa vaadittavat tehtävät hoidettavakseen.

Suojatun tiedon uudelleenkäytön edistäminen on mielestämme kansallinen datatalousedellytysten kehittämisen yksi prioriteetti. Siksi on panostettava viranomaisille suunnattuun yleiseen tukeen ja organisoitava tuki siten, että se huomioi muut datanhallinta-asetuksen edellyttämät toiminnot, kuten keskitetyn tietopisteen järjestämisen, jota ehdotetaan edellä todetun mukaisesti DVV:lle.

Lisäksi on huomattava, että datanhallinta-asetuksella säänneltyjen datan välityspalveluiden ja data-altruismipohjaisten organisaatioiden viranomaisvalvontatehtävien toimivaltaiseksi tahoksi on toisaalla esitetty Liikenne- ja viestintävirastoa. Olemme pitäneet tätä tarkoituksenmukaisena

ratkaisuna siksi, että virastolle on tulossa tehtäviä myös muista EU:n datatalousstrategian säädöksistä.

Koska käsillä oleva ehdotus hajauttaisi datanhallinta-asetuksen viranomaistehtävät usealle eri taholle, on vastuullisten viranomaisten keskinäisen yhteistyön järjestämiseen kiinnitettävä erityistä huomiota. Asiasta olisi nähdäksemme valmisteltava erillinen toimenpidesuunnitelma osana yllä mainittua keskitetyn tietopisteen jatkokehittämisen selvitystyötä. Valmisteluun on syytä osallistaa keskeiset toimijat hallinnosta ja sidosryhmistä, mukaan lukien elinkeinoelämästä, jotta niin hallinnon sisäisten kuin ulkoisten asiakkaiden näkökulmat tulevat huomioiduiksi.

Teknologiateollisuus ry

Joonas Mikkilä

johtava asiantuntija

Mikkilä Joonas
Teknologiateollisuus ry